

Türklügiň iň gadymy döwürleri

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Türklügiň iň gadymy döwürleri TÜRKLÜĞÜN EN ESKİ ZAMANLARI

Bütün bilinenleri, doğrudan Türk'e karşı bir peşin hükümlü olmadan, bir kere daha en kısa olarak şöyle özetleyebiliriz: Türk, aslî özellikleri ile tarihin karanlıklarından, birkaç bin yıl geriden oluşup gelerek, M.Ö. bin yıllarında şekillenmiş olmalıdır. Milattan önceki bin yıllarında Türkçe belirli bir zümrenin, halkın, insan kümesinin konuşma dili olmuştur. Bu halkın yaşadığı, ehlileştirdiği at ile mesafeleri yakınlaştığı bir geniş coğrafya içinde bazı alt isimler de ortaya çıkmaya başlamıştır. Kırgız, Uygur, Oğuz, ve nihayet Türk gibi. Bu isimler yanında, hemen aynı zamanlarda bir insandan çıkış esaslı adlandırmalar da görülür: Karluk, Kalaç, Kanglı gibi. Türk, bir zaman için bütün bu insanların ortak ismi olarak hiçbir yerde veya kaynakta görünmeyebilir. Fakat bütün bu sayılan insanların dil ve kültür bakımından ortak özellikler içerdiği kesindir. Kültür olarak da en açık seçik belirginlik, Çin kaynaklarına göre yöneticilerin bir şekilde kurt ile bağlantılarının olmasıdır. Bu kesinleşen ortak özellikleri yaygın şekilde yaşayanlar, ata tam olarak hâkim ve demiri de etkili kullandıklarından dolayı, çevrelerinde daha üstün bir güç sahibi olmuşlardır.

M.Ö. VII. yüzyıldan itibaren, Avrupa ve Batı Asya yazılı kaynaklarının Skit/İskit dediği büyük devlet, sonradan kendilerine Türk denecek olan insanların idare ettiği bir siyasi güç idi. Hatta denebilir ki Türk daha milat yıllarına doğru ortaya çıkmış olabilir. Grek-Roma kaynaklarının İskit dediği bu devlete İran kaynakları Saka demektedir. Zaten Saka, doğrudan kendi özellikleri ile XXI. yüzyılda dahi bir Türk boyu olarak yaşayacaktır. İran millî destanı kuzeyindeki devletin başındaki Afrasiyab ile çetin mücaleleri anlatır. Afrasiyab ise doğrudan Alp Er Tunga adında bir Türk millî kahramanıdır. Böylece gerçek tarihî bilgiler ile destan iç içe

girmekte bu Türkler artık tarih sahnesine çıkmaktadırlar. Alp Er Tunga'nın başında bulunduğu devlet ise, başkalarının İskit veya Saka dedikleri Karadeniz kuzeyinden Asya içlerine doğru uzanan büyük devlettir.

Bu büyük devletin Doğu Hanlığı, Yabguluğu Çin kaynakları sayesinde çok iyi bilinmektedir. Hsiung-nular, Çinliler tarafından da VI. yüzyılda doğrudan Türk adıyla devlet kuranların ataları olarak tanımlanır. Bu devletin içinde ise Türklerin daha pek çok boyu bulunmaktadır. Saka Devleti'nin Batıdaki Hanlığı, Denis Sinor'a göre, milat yıllarında dahi Türk adını hatıra olarak saklamış ve bu ad Pliunus ve P.Mela'ya geçmiştir.

Türk, kendilerine ne ad verdikleri bilinmeyen, fakat yaşadıklarını arkeolojik kalıntılarından anladığımız insanların, M.Ö. 500'lerden itibaren bu adı almaya başlayan çocuklarıdır. Türk, artık doğrudan kendisine mahsus özellikleri ile insanlık tarihinin içine girmiştir.

Prof. Dr. Tuncer BAYKARA,

Ege Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi / Türkiye. Taryhy makalalar